

Rezime Izvještaja guvernera – Jul-Avgust 2016

Ažurirano: 12.10.2016. godine

U Izvještaju guvernera za jul i avgust 2016. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2016. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2016. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u julu i avgustu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2016. godinu.

Prema konačnim podacima Monstata, BDP Crne Gore je, u 2015. godini, ostvario rast od 3,4%, dok je, prema preliminarnim podacima, u prvom i drugom kvartalu 2016. godine ostvaren rast od 1,1%, odnosno 2,7% u odnosu na isti period 2015.

Cijene su u avgustu 2016. godine, u odnosu na prethodni mjesec, veće za 0,1%, dok je godišnja stopa inflacije u avgustu iznosila -0,5%.

U prvih osam mjeseci 2016. godine u odnosu na isti period 2015. godine zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 5,2%. Pad proizvodnje zabilježen je u sva tri sektora: vađenje rude i kamena (-30,2%), prerađivačka industrija (-4,3%) i snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom (-3,2%). Broj dolazaka turista, za osam mjeseci 2016. godine, veći je za 4,9%, u odnosu na isti period 2015. godine, dok je rast noćenja iznosio 0,6%. Prema podacima Monstata, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u prvih šest mjeseci 2016. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 9,6%, dok je prevoz robe povećan za 2,1%. U istom periodu povećan je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 0,9%, dok je prevoz robe smanjen za 11,5%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju, u prvoj polovini ove godine, povećan je za 7,4%, dok je prevoz robe manji za 3,1% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je za prvih osam mjeseci 2016. godine, proizvedeno ukupno 160.690 m³ šumskih sortimenata, što je za 18,9% manje nego u istom periodu prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvih šest mjeseci 2016. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 22,5% i rast efektivnih časova rada od 10,9% u odnosu na isti period 2015. godine.

Prosječan broj zaposlenih u avgustu 2016. godine iznosio je 184.308 lica, što je za 0,7% manje u odnosu na prethodni mjesec, a za 1,7% više u odnosu na avgust 2015. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u avgustu 2016. godine iznosio 41.088 što predstavlja rast od 2,4% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 24,2% u odnosu na avgust 2015. godine.

Na kraju avgusta 2016. godine, od 79.964 pravnih lica i preduzetnika, njih 15.222 ili 19,04% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je povećan za 0,2%, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 5,4%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju avgusta 2016. godine iznosio 605,9 miliona eura, i bio je za 2,7% veći na mjesečnom nivou, dok je na godišnjem nivou veći za 13,2%.

Koncentracija duga na dan 31.08.2016. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,06% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 13,3% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,3% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 36% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.690,1 milion eura na kraju avgusta 2016. godine i bila je za 1,6% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju krediti, koji su na kraju avgusta 2016. godine iznosili 2.489,7 miliona eura i ostvarili su rast od 1,5% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na avgust prethodne godine bili viši za 0,6%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 75,9% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u avgustu 2016. godine iznosili 2.802,4 miliona eura, i viši su u odnosu na prethodni mjesec za 2,2%, dok u odnosu na avgust 2015. godine bilježe rast od 7,8%. Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama (2,8 mlrd. eura), na depozite privrede se odnosilo 944,1 milion eura ili 33,7%. Sektor stanovništva je u depozitima učestvovao sa 1.475,8 miliona eura, ili 52,7%. Ukupan kapital banaka na kraju avgusta 2016. godine iznosio je 496,3 miliona eura, što je za 1% više nego u prethodnom mjesecu, odnosno za 3,9% više u odnosu na isti period prethodne godine.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u julu iznosili 368,1 milion eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 4,5%, dok u odnosu na avgust 2015. godine bilježe pad od 19,6%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju avgusta 2016. godine iznosili 283,1 milion eura i činili su 11,4% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su rast od 0,04%, dok na godišnjem nivou bilježe pad od 21,9%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju avgustu 2016. godine je iznosila 7,81%, i bila je manja za 0,08 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj avgusta 2015. godine zabilježila pad od 1,05 p.p.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u avgustu 2016. godine je iznosila 7,48%, što predstavlja rast od 0,63 p.p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 1,57 p.p. u odnosu na avgust 2015. godine.

Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa je iznosila 1,02% na kraju avgusta 2016. godine i niža je za 0,02 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj avgusta 2015. godine ostvarila pad od 0,32 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 262,6 miliona eura na kraju avgusta 2016. godine, i bilježi rast od 11,7 miliona eura ili 4,6% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veća za 26,5 miliona eura ili 11,2%. Tokom avgusta 2016. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na račun obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 45,3%, na računima centralne banke u inostranstvu 39,8%, dok je u državnim zapisima izdvojeno 14,9%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 6,8 miliona eura u avgustu 2016. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (84,3%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (15,7%).

U avgustu 2016. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 3.089,4 miliona eura kroz 282 transakcije. Ostvareni promet bio je za dva puta veći nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31.08.2016. godine je iznosila 2.812,7 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 0,05%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju avgusta 2016. godine bila 10.839,56 indeksnih poena, bilježi pad od 0,3% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je indeks MONEXPIF iznosio 2.670,48 i zabilježio rast od 2,7% na mjesečnom nivou. Indeks MNSE10 je iznosio 889,47 indeksnih poena i bilježi pad od 0,8% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u julu 2016. godine, fiskalni suficit Crne Gore iznosio je 0,8 miliona eura, dok je za sedam mjeseci 2016. godine ostvaren deficit u iznosu od 108,4 miliona eura ili 2,9% procijenjenog godišnjeg BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u julu iznosili su 126,2 miliona eura ili 3,4% BDP-a, što je u odnosu na plan za jul manje za 10%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u julu 2015. godine, ostvaren je pad od 1%. Izdaci budžeta iznosili su 125,4 miliona eura ili 3,3% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je za 13,1% niže u odnosu na plan za jul 2016. godine, a za 2,9% niže u odnosu na ostvarenje izdataka u julu 2015. godine. Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju juna 2016. godine, državni dug (bruto) je iznosio 2.360,7 milion eura ili 62,7% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se 326,9 miliona eura ili 8,7% BDP-a, dok se na spoljni dug odnosilo 2.033,8 miliona eura ili 54,1% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 61,3% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na

principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 99,56% u julu i 100% u avgustu.

U julu i avgustu su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće na sastanku Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju; isti je održan 7. jula u Briselu. Na zahtjev Ministarstva ekonomije dostavljeni su traženi podaci za nacrt Izvještaja EK o primjeni Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SAA). Na zahtjev Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija pripremljeni su materijali iz nadležnosti CBCG za II Prilog za Izvještaj o napretku Crne Gore; materijali obuhvataju informacije i realizovane aktivnosti za izvještajni period od 1. maja do 15. jula 2016. godine.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.